

Rhestr Termau Safonol

Standardised Terminology List

English > Cymraeg

Ystyriaethau Cyffredinol

Acronymau

Dylid eu hosgoi oni bai eu bod yn gyfarwydd iawn, er enghraifft, 'BCN' am y Beibl Cymraeg Newydd. Yn achos teitlau hirion sy'n digwydd droeon yn yr un ddogfen, dylid rhoi'r teitl llawn i gychwyn ac yna rhan ohono, er enghraifft, 'y Comisiwn' ar gyfer 'Comisiwn yr Eglwysi Cyfamodol'. Ni ddylid defnyddio atalnodau llawn o fewn acronymau.

Yr Amhersonol

Mae'n fwy naturiol, fel arfer, osgoi ffurfiau amhersonol ar y ferf yn y Gymraeg, er enghraifft, yn hytrach nag ysgrifennu 'Arweiniwyd y gwasanaeth gan yr Esgob' gwell ysgrifennu 'Arweiniodd yr Esgob y gwasanaeth' neu 'Yr Esgob a arweiniodd y gwasanaeth'. Os defnyddio'r amhersonol, dylid defnyddio'r ffurfiau cryno fel arfer, hynny yw, 'Rhoddwyd y wobr er cof am y Gweinidog' yn hytrach na 'Cafodd y wobr ei rhoi er cof am y Gweinidog'.

Byrfoddau

Dylid eu hosgoi fel egwyddor gyffredinol, er enghraifft, rhodder 'hynny yw' yn lle 'h. y.'.

Cyfeiriadau Beiblaidd

Dylid defnyddio enw llawn y llyfr oni bai fod gofod yn broblem. Bryd hynny dylid defnyddio talfyriadau'r Beibl Cymraeg Newydd. Dylid defnyddio rhif Rhufeinig ar gyfer rhif y llyfr a rhif Arabeg ar gyfer y bennod a'r adnod gyda cholon rhwng rhif y bennod a rhif yr adnod, er enghraifft, 'II Corinthiaid 5:2'.

Cytûn

Nid "CYTÛN" oherwydd mai enw, nid acronym, ydyw.

Dyddiadau

Dilyner y patrwm '25 Rhagfyr 2011'.

Dyfyniadau Saesneg

Dylid cyfieithu dyfyniadau rhyddiaith fel egwyddor gyffredinol. Fel arfer, ni ddylid cyfieithu barddoniaeth Saesneg ond pan fo'n briodol gellid defnyddio darn o farddoniaeth sy'n cyfleu neges gyffelyb yn y Gymraeg.

Enwau lleoedd

Defnyddier y ffurfiau cywir Cymraeg ar enwau lleoedd bob tro boed y lle dan sylw yng Nghymru neu mewn gwlad arall. Mewn achosion lle gallai'r enw cywir fod yn anghyfarwydd, gellir rhoi'r enw mwy adnabyddus mewn cromfachau i ddilyn pan ddefnyddir yr enw gyntaf mewn unrhyw ddogfen, er enghraifft, Llannerch Panna (Penley), Llanfihangel Genau'r Glyn (Llandre), Ynys Metcawd (Lindisfarne). Dylid defnyddio'r ffurfiau Cymraeg a gymeradwyir ar wefan Enwau Cymru. Ni ddylid fel arfer ddefnyddio priflythrennau ar gyfer y fannod mewn enwau lleoedd os nad yw'r enw'n digwydd ar ddechau brawddeg, er enghraifft, 'yn y Bala', nid 'yn Y Bala'.

Ffurfiau benywaidd ar deitlau / swyddogaethau

Ni ddylid defnyddio ffurfiau megis 'ysgrifenyddes', 'awdures' ac ati oni bai mai dyna'r defnydd arferol o fewn y cyd-destun, er enghraifft, 'athrawes' fyddai'n arferol o fewn cyd-destun ysgol ac Ysgol Sul, ac mae 'organyddes' yn cael ei ddefnyddio'n gyffredin mewn cyd-destun eglwysig hefyd.

Parchedig

Argymhellir peidio â defnyddio'r ffurf 'y Barchedig'. Er mai ansoddair yw'r gair 'parchedig' fel rheol, a'i fod felly yn treiglo o flaen enw benywaidd, gellir hefyd ei ddefnyddio gyda grym enwol, er enghraifft, 'Aethom i weld y parchedig i drefnu'r briodas'. Yn yr ystyr hon, enw gwrywaidd ydyw, yn cyfateb i'r enw 'gweinidog' neu 'offeiriad'. Y mae'r enw hefyd yn deitl, 'y Parchedig', ac nid oes angen ei dreiglo o flaen enw benywaidd mwy nag y byddai angen treiglo unrhyw deitl arall, er enghraifft, 'y Cynghorydd'. Hefyd, mae rhoi i weinidogion benywaidd a gwrywaidd yr un teitl yn dynodi nad oes unrhyw wahaniaeth statws rhyngddynt.

Dylid defnyddio'r ffurf lawn 'y Parchedig' fel arfer, ond gellir defnyddio 'Parchg' (nid 'Parch' na 'Parch'g') os bydd angen. Dilyner yr un egwyddor gydag 'y Parchedigion'.

Rhagenwau a all gyfeirio at y naill ryw neu'r llall

Dylid osgoi hyd y gellir ffurfiau trwsogl megis 'ei (h)ordeinio', 'ei bregeth/phregeth', er enghraifft, yn lle dweud 'Yna bydd y gweinidog yn traddodi ei bregeth/phregeth' gellid dweud 'Yna bydd y gweinidog yn traddodi pregeth'. Os na ellir gwneud hynny, dylai'r ffurf wrywaidd sefyll dros y ddau ryw. Pan ddigwydd y patrwm Saesneg anramadegol o osod 'they' neu 'their' i gyfeirio at unigolyn, er mwyn osgoi'r benywaidd a'r gwrywaidd, er enghraifft, 'The minister preached their sermon on humility' ni ddylid dilyn hynny mewn cyfieithiad Cymraeg.

Rhagenwau yn cyfeirio at y Duwdod

Ni ddylid defnyddio priflythyren, er enghraifft, 'Y mae Duw yn ymyrryd yn ei fyd'.

Rhestr

Dylid osgoi achosi'r angen am dreigladd ar ddechrau eitemau mewn rhestr, er enghraifft, yn lle

Penderfynodd y Comisiwn:

1. *gadw'r cyfraniadau fel y maent am y tro*
2. *ofyn am daliad erbyn diwedd y flwyddyn*
3. *ddiwugio'r rheolau'n unol â hynny ...*

gellid rhoi

Penderfynodd y Comisiwn weithredu fel a ganlyn:

1. *cadw'r cyfraniadau fel y maent am y tro*
2. *gofyn am daliad erbyn diwedd y flwyddyn*
3. *diwigio'r rheolau'n unol â hynny ...*

Os nad yw'n bosibl osgoi'r treigladd, peidier â threiglo ar ôl yr eitem gyntaf:

Penderfynodd y Comisiwn:

1. *gadw'r cyfraniadau fel y maent am y tro*
2. *gofyn am daliad erbyn diwedd y flwyddyn*
3. *diwigio'r rheolau'n unol â hynny ...*

Sant

Dilyner yr arfer o osod 'Sant' ar ôl yr enw yn achos sant Celtaidd, er enghraifft, 'Tysilio Sant', ac o flaen yr enw ym mhob achos arall, er enghraifft, 'Sant Ioan', gan gydnabod y ceir ambell eithriad i'r rheol hon, megis 'Awstin Sant'.

Teitlau swyddi/urddau

Ni ddylid defnyddio priflythrennau (rheithor, gweinidog, diacon ac ati) heblaw pan y'u defnyddir gydag enw'r deiliad, er enghraifft, 'yr Esgob Wyn' neu gydag enw'r esgobaeth, plwyf ac ati a wasanaethir, er enghraifft, 'Rheithor Eglwys Sant Ioan'. Anghywir yw ffurfiau heb y fannod o flaen enwau personol; er enghraifft, ystyr 'dywedodd Esgob Barry' yw 'the Bishop of Barry said'. Y ffurf gywir ar 'Bishop Barry said' fyddai 'dywedodd yr Esgob Barry'. Ni ddylid defnyddio priflythyren yn y fannod gyda theitl ar ganol brawddeg, er enghraifft, 'Pregethodd y Parchedig John Jones ...'.

Ymadroddion Lladin

Dylid osgoi defnyddio ymadrodd Lladin pan fo ymadrodd Cymraeg cyfatebol ar gael, er enghraifft, 'ac ati' neu 'ac yn y blaen' (ond nid 'a.a.' nac 'a.y.y.b.') yn lle 'etc'.

Geiriau a Thermau Penodol

Gosodwyd y ffurfiau Saesneg yn union drefn yr wyddor. Yr unig eithriad yw pan fo'r fannod ar gychwyn y term: bryd hynny, gosodir yr ail air yn ei safle yn nhrefn yr wyddor.

Nodir gyda'r llythrennau canlynol mewn cromfachau eiriau ac ymadroddion sy'n perthyn yn arbennig i draddodiadau a chyd-destunau penodol:

A – Yr Eglwys Anglicanaidd, C – Cytûn / Comisiwn yr Eglwysi Cyfamodol, M – Yr Eglwys Fethodistaidd, P – Eglwys Bresbyteraidd Cymru.

Byrfoddau eraill: (a) – ansoddair, (b) – enw benywaidd, (g) – enw gwrywaidd, yn achos geiriau Cymraeg; (a) – ansoddair, (n) – enw, (occ) – weithiau, (v) – berf, yn achos geiriau Saesneg.

Nodir terfyniadau neu, pan fo'n berthnasol, ffurfiau llawn, ar gyfer y lluosog (ac eithrio pan na ddefnyddir ffurf luosog ar y term fel arfer) rhwng cromfachau ar ôl y ffurfiau unigol.

Dangosir ffurfiau amrywiol posibl mewn cromfachau cyrliog, er enghraifft, 'llieiniau{r} allor{au}'.

Nodir camgymeriadau cyffredin mewn cromfachau petryal.

absolution	gollyngdod(au) (g)
absolve	rhyddhau oddi wrth bechod
accompanist (<i>for appraisal</i>) (M) (<i>musical</i>)	cydymaith (cymdeithion) (g) cyfeilydd(ion) (g)
accompany (<i>in the context of mission</i>)	cyd-deithio
Action for Children (M)	Gweithredu dros Blant
Action of Churches Together in Scotland (ACTS)	Eglwysi Ynghyd yn yr Alban
administer (<i>Communion</i>)	rhoi'r elfennau, dosbarthu'r elfennau, gweinyddu'r elfennau
administrative assistant	cynorthwywr (cynorthwywyr) gweinyddol (g)
administrator	gweinyddwr (gweinyddwyr) (g)
admission of lay preacher (M)	derbyn pregethwr lleyg
Advance and Priority Fund (M)	Cronfa (b) Gynnydd
Advent	Adfent (g)
advocate	hyrwyddwr (hyrwyddwyr) (g), lladmerydd(ion) (g)
Advocate	yr Ysbryd (g), yr Eiriolwr (g)
All Saints' Day	Gŵyl (b) yr Holl Saint
All Souls' Day	Dygwyl (g) y Meirw
almshouse	elusendy (elusendai) (g)
altar (A)	allor(au) (g)
altar cloth (A)	lliaian (g) {yr} allor, (llieiniau{'r} allor{au})
altar rails (A)	rheiliau{'r} allor
altar server (A)	gwas (g) (gweision) allor
Anglican Alliance (A)	y Cynghrair Anglicanaidd (g)
Anglican Communion (A)	y Cymundeb [nid Cyfundeb] Anglicanaidd (g)
Anglican Consultative Council (A)	y Cyngor Ymgynghorol Anglicanaidd (g)

Anglican-Methodist International Commission for Unity in Mission (AMICUM) (A, M)	y Comisiwn Anglicanaidd a Methodistaidd Rhyngwladol (g) ar Undod mewn Cenhadu
Anglo-Catholic (A) (a)	Eingl-Gatholig
Anglo-Catholic (A) (n)	Eingl-Gatholig (g, b)
annual development review (M)	arolwg (arolygon) blynyddol (g) ar ddatblygiad
annual vestry meeting (A)	cyfarfod(ydd) (g) festri blynyddol
Annunciation of the Blessed Virgin Mary	Cyfarchiad (g) Mair Forwyn Fendigaid
apostle	apostol(ion) (g)
Apostles' Creed	Credo'r (g) Apostolion
apostolate (<i>status</i>) (<i>period of time</i>)	apostolaeth(au) (b) apostolawd(au) (g)
apostolic	apostolig, apostolaidd
apostolic succession	{yr} olyniaeth apostolaidd (b)
apostolicity	apostoligrwydd (g)
Applications Department (A)	Adran (b) Geisiadau
appoint	penodi
appoint as	penodi yn, er enghraifft, 'penodwyd John Jones yn esgob' [nid 'penodi ... fel']
archbishop (A)	archesgob(ion) (g)
Archbishop of Wales' Fund for Children (A)	Cronfa (b) Archesgob Cymru er budd Plant
Archbishop's Media Officer (A)	Swyddog (g) Cyfryngau'r Archesgob
Archbishop's Registry (A)	Cofrestrfa'r (b) Archesgob
archdeacon (A)	archddiacon(iaid) (g)
archdeaconry (A)	archddiaconiaeth(au) (b)
archiepiscopal (A)	archesgobol
archiepiscopal see (A)	esgobaeth archesgobol (b)

area dean (A)	deon(iaid) (g) bro
area leader (M)	arweinydd (arweinwyr) (g) ardal
Armistice Day	Dydd (g) y Cadoediad
Ascension	y Dyrchafael (g)
Ascension Day (<i>in some dialects</i>)	Dydd (g) Iau'r Dyrchafael Difiau (g) Dyrchafael
Ash Wednesday	Dydd (g) Mercher y Lludw
assembly	cymanfa(oedd) (b), cynulliad(au) (g)
assessment (M)	trethiant ariannol (g)
association (P)	cymdeithasfa(oedd) (b)
Association in the East (P)	y Gymdeithasfa (b) yn y Dwyrain
Association in the North (P)	y Gymdeithasfa (b) yn y Gogledd
Association in the South (P)	y Gymdeithasfa (b) yn y De
asylum seeker	ceisiwr (ceiswyr) (g) lloches
Athanasian Creed	Credo (g) Athanasiws
atonement	iawn (g)
authorisation	awdurdod (g)
authorisation to administer (M)	awdurdod (g) i weinyddu
authority	awdurdod(au) (g)
baptize	bedyddio
baptism	bedydd(iadau) (g)
baptism by aspersion	bedydd(iadau) (g) drwy daenelliad
baptism by immersion	bedydd(iadau) (g) drwy drochiad
Baptism, Eucharist and Ministry (C)	Bedydd, Ewcharist a Gweinidogaeth
baptism vow	adduned(au) (b) bedydd
Baptismal Creed	Credo'r (g) Bedydd
baptist church	eglwys fedyddiedig (eglwysi bedyddiedig) (b)

baptistry	bedyddfan(nau) (b)
Beatitudes	y Gwynfydau
become engaged	dyweddïo
being church	bod yn eglwys
belfry	clochdy (clochdai) (g)
bell ringer	clochydd(ion) (g)
<i>bene esse</i> (of the Church)	budd (g) (yr Eglwys)
benefice (A)	bywoliaeth(au) (b)
Bible	Beibl(au) (g)
Bible Sunday	Sul (g) y Beibl
bidding prayer	gweddi (gweddïau) atolygol (b)
bishop	esgob(ion) (g)
bishop's visitation (A) (<i>spoken</i>)	gofwy(on) (g) yr esgob ymweliad(au) (g) yr esgob
Bishops' Adviser (A)	Cynghorwr (g) yr Esgobion
blasphemy	cabledd(au) (g)
blessing	bendith(ion) (b)
body in association (C)	corff (cyrff) cysylltiedig (g)
Book of Common Prayer (A)	Llyfr (g) Gweddi Gyffredin
Boxing Day	Gŵyl (b) Sant Steffan
breaking of bread	torri'r bara
broad church (n) (A) (a)	eglwys(i) eang (b) eangeglwysig
broad churchmanship (A)	eangeglwysyddiaeth (b)
Buddhist (n) (a)	Bwdhydd(ion) (g) Bwdhaidd
burial ground	claddfa (claddfeydd) (b)

burial service	gwasanaeth(au) claddu (g)
Calvin	Calfin
Calvinism	Calfiniaeth (b)
Calvinist (n) (a)	Calfinydd (Calfiniaid) (g) Calfinaidd
Calvinistic Methodist (n) (P) (a)	Methodist(iaid) Calfinaidd (g) Methodistaidd Galfinaidd
candidate	ymgeisydd (ymgeiswyr) (g)
candidate (v) (M)	ymgeisio
Candidates and Training Department (P)	Adran Ymgeiswyr a Hyfforddiant (b)
Candlemas	Gŵyl (b) Fair y Canhwyllau
candlestick	canhwyllbren (canwyllbrennau) (b)
canon (<i>church law</i>) (A) (<i>cleric</i>) (A)	canon(au) (g) canon(iaid) (g)
canon lawyer (A)	cyfreithiwr (cyfreithwyr) eglwysig (g)
capacity (<i>ability</i>)	gallu (g)
Cardiff East Ecumenical Mission Council (C)	Cyngor (g) Cenhadol Eciwmenaidd (g) Dwyrain Caerdydd
carol	carol(au) (b)
carol service	gwasanaeth(au) (g) carolau
cassock	casog(au) (b)
cathedral	eglwys gadeiriol (eglwysi cadeiriol) (b), cadeirlan(nau) (b)
Cathedrals and Churches Commission (A)	Comisiwn (g) Cadeirlannau ac Eglwysi
Catholic Epistles	yr Epistolau Cyffredinol
Catholicism	Catholigiaeth (b)
catholicity	catholigrwydd (g)
celebrant (A)	llywydd(ion) (g)

celebrate (at Communion) (A) (a feast)	llywyddu (yn y Cymun) dathlu (gŵyl)
celibate	dibriod, diwair
chair of district (M)	cadeirydd(ion) (g) talaith
chair of synod (M)	cadeirydd(ion) (g) synod
chalice	caregl(au) (g), cwpan(au) (g)
chancel (A)	cangell (canghellau) (b)
Chancel Repair Fund (A)	Cronfa (b) Atgyweirio'r Gangell, Cronfa (b) Atgyweirio Cangell
chancel steps (A)	grisiau'r gangell, grisiau cangell
chancellor (A)	canghellor (cangellorion) (g)
chapel	capel(i) (g)
chapel of ease (A)	capel(i) anwes (g)
chapel of rest	capel(i) gorffwys (g)
chaplain	caplan(iaid) (g)
chaplaincy (<i>institution</i>) (<i>premises</i>)	caplaniaeth(au) (b) caplandy (caplandai) (g)
chapter (A) (<i>canons of a cathedral</i>)	cabidwl (cabidylau) (g)
chapterhouse (A)	cabidyldy (cabidyldai) (g)
charity	elusen(nau) (b)
Charity Commission	y Comisiwn (g) Elusennau
chasuble (A)	casul(au) (g)
Children and Youth Service Department (P)	Adran (b) Gwasanaeth Plant ac Ieuenctid
children's service	gwasanaeth(au) (g) plant
choir	côr (corau) (g)
choirboy	côr-fachgen (côr-fechgyn) (aelodau o'r côr) (g)
choirgirl	côr-eneth(od) (aelodau o'r côr) (b)

choirmaster	côr-feistr(i) (g)
Choral Evensong (A)	Gosber Corawl (g)
chorister	aelod (g) o'r côr
Christ of faith	Crist y ffydd
Christian Aid	Cymorth Cristnogol (g)
Christian Centre for Rural Wales	Canolfan Gristnogol (b) Cefn Gwlad Cymru
Christianity	Cristnogaeth (b) [nid 'Cristionogaeth']
Christendom	Gwledydd Cred
Christmas	{y} Nadolig (g)
Christology	Cristoleg (b)
church	eglwys(i) (b)
Church and Society Department (P)	Adran (b) Eglwys a Chymdeithas
church council	cyngor (cyngorau) (g) eglwys(i) (g)
church court	llys(oedd) eglwysig(i) (g)
church governance	llywodraeth eglwysig (b), llywodraethu eglwysig, trefn lywodraethol eglwysig (b)
church hall	neuadd(au) (b) eglwys(i)
{the} Church in Wales (A)	yr Eglwys (b) yng Nghymru
church leader	arweinydd (g) {yr} eglwys (arweinwyr eglwysig, arweinwyr {yr} eglwysi)
{the} Church of North India	Eglwys (b) Gogledd India
{the} Church of South India	Eglwys (b) De India
church room	ystafell(oedd) (b) eglwys(i)
church school (A)	ysgol(ion) (b) eglwys
church steward (M)	swyddog(ion) (g) eglwys(i)
church warden (A)	warden(iaid) (g) eglwys(i)
Churches and Pastoral Committee (A)	Pwyllgor (g) Eglwysi a Bugeiliaeth

Churches' Commission for Migrants in Europe (C)	Comisiwn (g) yr Eglwysi ar Ymfudwyr yn Ewrop
Churches' Main Committee	Prif Bwyllgor (g) yr Eglwysi
Churches Together in Britain and Ireland (CTBI)	Eglwysi Ynghyd ym Mhrydain ac Iwerddon
Churches Together in England (CTE)	Eglwysi Ynghyd yn Lloegr
churchyard	mynwent(ydd) (b) eglwys(i)
ciborium	ciboriwm (ciboria) (g)
circuit (M)	cylchdaith (cylchdeithiau) (b)
circuit meeting (M)	cyfarfod(ydd) (g) cylchdaith
circuit steward (M)	goruchwyliwr (g) (goruchwylwyr) cylchdaith, (goruchwylwyr cylchdeithiau)
civil marriage	priodas(au) sifil (b)
civil partnership	partneriaeth(au) sifil (b)
class leader (M)	blaenor(iaid) (g) dosbarth(iadau)
clergy terms of service (A)	amodau gwaith clerigion, telerau gwasanaeth clerigion
cleric	clerig (g)
clerics (<i>historically</i>) (<i>if an inclusive term is required</i>)	clerigwyr clerigion
clerk (A)	clerc(iaid) (g)
clerk (P)	ysgrifennydd (ysgrifenyddion) (g)
clerk in holy orders (A)	clerc(iaid) (g) mewn urddau eglwysig (g)
Coleg Trefeca Department (P)	Adran (b) Coleg Trefeca
Coleg y Bala Department (P)	Adran (b) Coleg y Bala
collate	coladu
collect (<i>prayer</i>)	colect(au) (g)
collection	casgliad(au) (g)

college	coleg(au) (g)
collegial (A)	colegaidd, colegol
collegial church (A)	eglwys golegol (eglwysi colegol) (b)
Collegial Church of St Mary, Swansea (A)	Eglwys Golegol (b) y Santes Fair, Abertawe
collegiality	colegoldeb (g)
collegially	yn golegol
commandment	gorchymyn (gorchmynion) (g)
commentary (<i>biblical</i>)	esboniad(au) (g)
commission (n) (v)	comisiwn (comisiynau) (g) comisiynu
Commission of the Covenanted Churches in Wales (C)	Comisiwn (g) yr Eglwysi Cyfamodol yng Nghymru
commissioning	comisiynu
committee	pwyllgor(au) (g)
common faith	ffydd gyffredin (b)
Common Investment Fund (A)	Cronfa (b) Buddsoddiadau Cyffredin
Common Tenure (A)	Cyd-ddaliadaeth, Daliadaeth Gyffredin
communicant	cymunwr (cymunwyr) (g) cymunwraig (cymunwragedd) (b)
Communications Officer (P)	Swyddog (g) Cyfathrebu
Communications Panel (P)	Panel (g) Cyfathrebu
Communion	Cymun (g)
Communion bread	bara (g) Cymun
Communion rail (M)	rheiliau Bwrdd {y} Cymun
Communion wine	gwin (g) Cymun
community ministry (C)	gweinidogaeth(au) (b) bro
Companions for Change (C)	Cymdeithion am Newid

Compline (A)	Cwmplyn (g)
composition (of committee)	aelodaeth (pwyllgor) (b)
concelebrate	cydlywyddu
conciliar	cynghoraidd
conciliar fellowship	cydberthynas gynghoraidd (b)
Conference of European Churches	Cynhadledd (b) Eglwysi Ewrop
Conference Memorial Committee (M)	Pwyllgor (g) Cynigion y Gynhadledd
confession	cyffes(ion) (b)
confirmation (A)	bedydd (g) esgob
(A, M)	conffyrmasiwn (g)
(M, P)	derbyn yn gyflawn aelod
confirmation class (A)	dosbarth(iadau) (g) conffyrmasiwn
confirmation class (M)	dosbarth(iadau) derbyn (g)
congregation	cynulleidfa(oedd) (b)
congregational	cynulleidfaol
Congregational Federation	y Ffederasiwn Cynulleidfaol (g)
congregationalism	cynulleidfaoliaeth (b)
	Annibyniaeth (b)
congregationalist	cynulleidfaolwr (cynulleidfaolwyr) (g)
	Annibynnwr (Annibynwyr) (g)
connexion	cyfundeb(au) (g)
Connexion Boards (P)	Byrddau'r Cyfundeb
Connexional Team (M, P)	Tîm Cyfundebol (g)
connexional year (M)	blwyddyn gyfundebol (blynyddoedd cyfundebol) (b)
consecrate	cysegru
consecration	cysegru
	cysegriad(au) (g)
consecration service	gwasanaeth(au) (g) cysegru

constitution	cyfansoddiad(au) (g)
Constitutional Practice and Discipline of the Methodist Church (CPD) (M)	Arferion Cyfansoddiadol a Disgyblaeth yr Eglwys Fethodistaidd
consubstantiation	cydsylweddiad (g)
continuing development in ministry (M) (A)	datblygiad parhaus (g) yn y weinidogaeth datblygu gweinidogaethol parhaus
conventional district (A)	ardal gonfensiynol (ardaloedd confensiynol) (b)
Convocation (M)	Confocasiwn (g)
corporate life of the church	bywyd cyffredin (g) yr eglwys, bywyd (g) yr eglwys fel corff
Council for Christians and Jews	Cyngor (g) Cristnogion ac Iddewon
Council for World Mission (CWM)	Cyngor (g) y Genhadaeth Fyd-eang
covenant (n) (v)	cyfamod(au) (g) cyfamodi
covenant secretary (A)	ysgrifennydd (g) y cyfamodau
covenant service	gwasanaeth(au) (g) cyfamod, gwasanaeth (g) cyfamodi
Covenant Service (M)	Gwasanaeth (g) y Cyfamod
Covenant Sunday	Sul (g) y Cyfamod
Creator	Creawdwr (g), Crëwr (g)
credal statement	datganiad(au) (g) o gred
credence table (A)	bwrdd (byrddau) (g) credens
creed	credo (g)
cross	croes(au) (b)
cross oneself	ymgroesi
cross-border	trawsffiniol
crucifix	delw fechan (b) o Grist ar y Groes
cultural identity	hunaniaeth ddiwylliannol (b)

cup	cwpan(au) (g)
curate (A)	curad(iaid) (g)
cursal canon (A)	canon(iaid) cwrsal (g)
curtilage (A)	cwrtil(au) (g)
Cytûn – Churches Together in Wales (C)	Cytûn – Eglwysi Ynghyd yng Nghymru
Davies Lecture Panel (P)	Bwrdd (g) y Ddarlith Davies
Day of Judgement	Dydd (g) y Farn
Deacon (M) (<i>title</i>) (M) (<i>occ</i>)	Diacon(iaid) (g) y Diacon chwaer (<i>chworydd</i>) (b)
Deacons' Seat	Sêl Fawr (b)
Dead Sea Scrolls	Sgroliau'r Môr Marw
dean (A)	deon(iaid) (g)
deanery (<i>area</i>) (A) (<i>premises</i>) (A)	deoniaeth(au) (b) deondy (<i>deondai</i>) (g)
deanery chapter (A)	siapter {y d}deoniaeth (<i>siapteri deoniaeth, siapteri deoniaethau</i>) (g)
deanery conference (A)	cynhadledd ddeoniaethol (<i>cynadleddau deoniaethol</i>) (b)
Decalogue	y Dengair (g) Deddf
deliverance	achubiaeth (b)
demon	cythraul (<i>cythreuliaid</i>) (g)
demythologise	dadfytholegu
Department of Ministries (P)	Adran (b) Gweinidogaethau
Department of Spirituality (P)	Adran (b) Ysbrydolrwydd
development officer	swyddog(ion) (g) datblygu
diaconate (<i>office</i>) (<i>persons</i>)	diaconiaeth(au) (b) diaconiaid

diocesan (a) (A) (n)	esgobaethol esgob (g) yr esgobaeth
Diocesan Advisory Committee (A)	Pwyllgor Ymgynghorol (g) yr Esgobaeth
diocesan bishop (A)	esgob {yr} esgobaeth (g), esgob(ion) cadeiriol (g)
Diocesan Board of Education (A)	Bwrdd (g) Addysg yr Esgobaeth
Diocesan Board of Finance (A)	Bwrdd (g) Cyllid yr Esgobaeth
Diocesan Board of Ministry (A)	Bwrdd (g) y Weinidogaeth, Esgobaeth (<i>gydag enw'r esgobaeth berthnasol</i>)
Diocesan Conference (A)	Cynhadledd (b) {yr} Esgobaeth (Cynadleddau'r Esgobaeth) (Cynadleddau Esgobaethau)
Diocesan Director of Education (A)	Cyfarwyddwr (g) Addysg {yr} Esgobaeth
Diocesan Ecumenical Officer (A)	Swyddog Eciwmenaidd (g) {yr} Esgobaeth
Diocesan Inspector (A)	Arolygydd {yr} Esgobaeth (g)
Diocesan Inter-faith Officer (A)	Swyddog Rhyng-ffydd {yr} Esgobaeth (g)
Diocesan Nominations Board (A)	Bwrdd Enwebu{'r} (g) Esgobaeth, Bwrdd (g) Enwebiadau{'r} Esgobaeth
Diocesan Office (A)	Swyddfa{'r} (b) Esgobaeth
Diocesan Parsonage Board (A)	Bwrdd (g) Persondai{'r} Esgobaeth
Diocesan Patronage Board (A)	Bwrdd (g) Nawdd {yr} Esgobaeth
Diocesan Registrar (A)	Cofrestrydd (g) {yr} Esgobaeth
Diocesan Secretary (A)	Ysgrifennydd (g) {yr} Esgobaeth
Diocesan Selection Committee (A)	Pwyllgor (g) Dewis Ymgeiswyr {yr} Esgobaeth
Diocesan Trust (A)	Ymddiriedolaeth (b) {yr} Esgobaeth
Diocesan World Mission Officer (A)	Swyddog (g) Cenhadaeth Fyd {yr} Esgobaeth
diocese (A)	esgobaeth(au) (b)

Director of Finance (P)	Cyfarwyddwr Ariannol (g)
disciple	disgybl(ion) (g)
discipleship	bod yn ddisgybl, disgyblaeth (b)
disciplinary tribunal	tribiwnlys(oedd) (g) disgyblu
discipline	disgyblaeth(au) (b)
disendow	dadwaddoli
disendowment	dadwaddoli, dadwaddoliad (g)
disestablish	datgysylltu
disestablishment	datgysylltu, datgysylltiad (g)
Disestablishment of the Church in Wales (A)	Datgysylltu'r Eglwys yng Nghymru
dispensation (M)	awdurdod arbennig (g)
district (M)	talaith (taleithiau) (b)
District Synod (M)	Synod (b) Talaith, Synod (b) y Dalaith
diversity	amrywiaeth (b), amrywioldeb (g)
divine (n)	diwinydd(ion) (g)
(a)	dwyfol
divorce (n)	ysgariad(au) (g)
(v)	ysgaru
docetism	docetiaeth (b)
Doctor (<i>title</i>)	y Doctor, y Doethur
doctrinal commission	comisiwn athrawiaeth (g)
doctrinal statement	datganiad(au) athrawiaethol (g), datganiad(au) (g) athrawiaeth
doctrine	athrawiaeth(au) (b)
Doctrine and Worship Panel (P)	Panel (g) Athrawiaeth ac Addoli
dogmatics	athrawiaetheg (b), dogmateg (b)
dualism	deuoliaeth (b)

during an interregnum (A)	pan fo'r plwyf yn wag
eagle (A)	eryr (g)
early Christians	Cristnogion cynnar
{the} Early Church	yr Eglwys Fore (b)
east window (A)	ffenestr y dwyrain (b)
Easter	y Pasg (g)
Easter Vigil	Noswyl (b) y Pasg
ecclesial	eglwysig
ecclesiastic	person(iaid) (g), cleric(wyr)(ion) (g), gŵr eglwysig (gwŷr eglwysig) (g), gwraig eglwysig (gwragedd eglwysig) (b) gwŷr a gwragedd eglwysig
ecclesiastics (<i>mixed gender group</i>)	
ecclesiastical	eglwysyddol, eglwysig
ecclesiastical court (A)	llys(oedd) eglwysig (g)
ecclesiastical exemption (A)	eithriad(au) eglwysig (g)
ecclesiology	eglwysoleg (b)
ecumenical	eciwmenaid
ecumenical bishop	esgob(ion) eciwmenaid (g)
ecumenical moderator	llywydd(ion) eciwmenaid (g)
ecumenical officer	swyddog(ion) eciwmenaid (g)
Ecumenical Panel (P)	Panel Eciwmenaid (g)
ecumenics	eciwmeneg (b)
ecumenism	eciwmeniaeth (b)
ecumenist	eciwmenydd (eciwmenwyr) (g)
elder	blaenor(iaid) (g)
Elders' Seat	Sêd Fawr (b)
elect (a)	etholedig
(v)	ethol

elect people of God	pobl etholedig (b) Duw
election (<i>doctrine</i>)	etholiad(au) (g) etholedigaeth (b)
electoral college (A)	coleg(au) ethol (g), coleg(au) etholiadol (g)
electoral roll (A)	rhôl (b) yr etholwyr (rholiau'r etholwyr)
Ember Days	Dyddiau'r Cydgoriau
Emergency Fund (P)	Cronfa (b) Argyfwng
Enabling Group (C)	Grŵp Galluogi (g)
enable	galluogi, hybu, hyrwyddo, ysgogi
enabler	galluogwr (galluogwyr) (g), hybwr (hybwyr) (g), hyrwyddwr (hyrwyddwyr) (g) ysgogydd (ysgogywr) (g)
engage	ennyn diddordeb, dwyn i mewn, cynnwys, ymgysylltu â, ymwneud â
Epiphany	yr Ystwyll (g)
episcopacy	esgobyddiaeth (b)
episcopal	esgobol
episcopal elector (A)	etholwr (g) (etholwyr) esgob
episcopalian (n) (A)	esgobaethwr (esgobaethwyr) (g), esgobydd (esgobwyr) (g)
(a)	esgobyddol
episcopalianism (A)	esgobwriaeth (b), esgobyddiaeth (b)
episcopate (<i>period of service of a bishop</i>) (A) (<i>persons</i>)	esgobawd(au) (b)
<i>episkope</i>	esgobion <i>episcope</i>
eschatology	esgatoleg (b)
esse (of the Church)	hanfod (yr Eglwys) (g)
eternal life	bywyd tragwyddol (g)

eternity	tragwyddoldeb (g)
ethics	moeseg (b)
Eucharist (<i>in technical contexts</i>)	Cymun (g) Ewcharist (g)
Eucharistic Prayer	y Weddi Ewcharistaidd (b)
evangelical (n)	efengyleiddiwr (efengyleiddwyr) (g) [nid 'efengylwr']
(a)	efengylaidd
Evangelical Alliance	y Cynghrair Efengylaidd (g)
{the} Evangelical Lutheran Church of ...	Eglwys Lwtheraidd Efengylaidd ... (b)
Evangelical Movement of Wales	Mudiad Efengylaidd (g) Cymru
evangelise	efengylu
evangelism	efengylu, efengyliaeth (b)
evangelism enabler	galluogwr (galluogwyr) efengylu (g), hybwr (hybwyr) efengylu ((g), hyrwyddwr (hyrwyddwyr) efengylu (g), ysgogydd (ysgogwyr) efengylu (g)
evangelist	efengyllydd (efengylwyr) (g), efengylwr (efengylwyr) (g)
eve of ...	noswyl ... (b)
Evening Prayer (A)	Hwyrol Weddi (b)
Evensong (A)	Gosber (g)
evil	drygioni (g)
<i>ex officio</i>	yn rhinwedd swydd
<i>ex-officio</i> member	aelod(au) (g) {yn rhinwedd} swydd
excommunicate	esgymuno
excommunication	esgymuniad(au) (g)
existentialism	dirfodaeth (b)
expiate	gwneud iawn am

expiation	iawn (g)
Extended Communion (M)	Cymun Estynedig (g)
fabric report (A)	adroddiad (g) ar yr adeilad
faculty (A)	hawleb(au) (b)
faculty regulations (A)	rheoliadau hawleb
faculty rules (A)	rheolau hawleb
fair trade	masnach deg (b)
faith	ffydd (b)
faith and order	ffydd a threfn
faith community	cymuned(au) (b) ffydd
Faith Communities Forum	Fforwm (g) Cymunedau Ffydd
Faith, Order and Witness Officer (C)	Swyddog (g) Ffydd, Trefn a Thystiolaeth
Fall (doctrine)	y Cwmp (g)
family service	gwasanaeth(au) teuluol (g), gwasanaeth(au) (g) teulu
federation	ffederasiwn (ffederasiynau) (g)
Finance Administrator (P)	Gweinyddwr Ariannol (g)
finance committee	pwylgor(au) (g) cyllid
first born	cyntafanedig
first fruits	blaenffrwyth (g)
fit for purpose	addas i'r diben, pwrpasol
fixtures, fittings and contents	gosodiadau, ffitiadau a chynnwys
flesh	cnawd (g)
font	bedyddfan(nau) (b)
for the triennium (A)	am y tair blynedd
for the quinquennium (A)	am y pum mlynedd
form (<i>in ministry</i>) (A, M)	ffurfio, ffurfiannu

formation (<i>in ministry</i>) (A) (M)	ffurfiant (g), ffurfiannaeth (b)
formulary	ffurfwasanaeth(au) (g)
free church	eglwys rydd (b) (eglwysi rhyddion)
Free Church Council of Wales	Cyngor (g) Eglwysi Rhyddion Cymru
Free Church Federal Council	Cyngor Ffederal (g) yr Eglwysi Rhyddion
fresh expression of church	mynegiant (g) newydd o'r eglwys
fruit of the Spirit	ffrwyth (g) yr Ysbryd
full interchangeability of ministry	cyflawn gydgyfnewid (g) gweinidogaeth
fund	cronfa (cronfeydd) (b)
funeral	angladd(au) (b), cynhebrwng (cynebryngau) (g)
funeral service	gwasanaeth(au) (g) angladd
gallery	galeri (galeriâu) (g)
gather	ymgynnull
gathering	cydgynulliad(au) (g), ymgynulliad (g)
Gathering (<i>of the Covenanted Churches</i>) (C)	Cydgynulliad (g)
General Assembly (P)	y Gymanfa Gyffredinol (b)
General Secretary	Ysgrifennydd Cyffredinol (g)
General Secretary of the Connexion (M, P)	Ysgrifennydd Cyffredinol (g) y Cyfundeb
Gentiles	y Cenhedloedd
gift (<i>spiritual</i>)	rhodd(ion) (b) dawn (doniau) (b)
gift aid	cymorth (g) rhodd
Gift Direct	Rhoi yn Syth
gift of the Spirit	dawn (b) yr Ysbryd (doniau'r Ysbryd)
global	byd-eang, cyflawn, cyffredinol, at ei gilydd
globalisation	globaleiddio, byd-ehangu

Gnosticism	Gnosticiaeth (b)
Good Friday	Dydd (g) Gwener y Groglith
goodness	daioni (g)
Gospel	Efengyl(au) (b)
the Gospel according to ...	yr Efengyl yn ôl ...
governance	llywodraeth (b), llywodraethu, trefn lywodraethol (b)
governing body	corff (cyrff) llywodraethu (g)
Governing Body of the Church in Wales (A)	Corff Llywodraethol (g) yr Eglwys yng Nghymru
government	llywodraeth(au) (b)
grace (<i>of God</i>) (<i>before a meal</i>)	gras (g) bendith cyn bwyta (b)
the Grace	y Fendith Apostolaidd (b)
grass roots	llawr (g) gwlad
grave	bedd(au) (g)
gravestone	carreg (b) fedd (cerrig beddau)
Great Prayer of Thanksgiving (M)	y Diolchgarwch Mawr (g)
Greek Orthodox Church	Eglwys Uniongred (b) Gwlad Groeg
grouped parishes of ... (A)	grŵp (g) plwyfi ...
harvest	cynhaeaf (cynaeafau) (g)
harvest thanksgiving	diolchgarwch (g) am y cynhaeaf
harvest thanksgiving festival	gŵyl (b) ddiolchgarwch am y cynhaeaf
hassock (A)	clustog benlinio (b), clustogau penlinio
healing ministry	gweinidogaeth iacháu (b)
heaven	y Nef (b), y Nefoedd (b)
heavenly being	bod(au) nefol (g), bod(au) nefolaidd (g)

hell	uffern (b)
Hellenism	Heleniaeth (b)
hermeneutics	esboniadaeth (b)
high church (A)	uchel eglwysig
high churchmanship (A)	uchel eglwysyddiaeth (b)
high priest	archoffeiriad (archoffeiriad) (g)
Highest Court of the Church (P)	Llys Uchaf (g) yr Eglwys
Hindu (n) (a)	Hindŵ(iaid) (g)
Hinduism	Hindŵaidd, Hindŵaeth (b)
Historic Buildings Grant	Grant (g) Adeiladau Hanesyddol
historic episcopate	yr hen olyniaeth esgobol (b)
Historic Formularies (A)	y Defodlyfrau Hanesyddol
History Society Panel (P)	Panel (g) y Gymdeithas Hanes
Holy Baptism	Bedydd Sanctaidd (g)
Holy Bible	y Beibl Cysegr-lân (g)
Holy Communion	y Cymun Bendigaid (g)
the Holy Eucharist	y Cymun Bendigaid (g)
Holy Cross Day	Gŵyl (b) y Grog
Holy Day	Gŵyl (Dyddiau Gŵyl) (b)
Holy Innocents' Day (historically)	Gŵyl (b) y Diniweidiaid Gŵyl (b) y Gwirioniaid
Holy Matrimony	Glân Briodas (b)
Holy of Holies	y Cysegr Sancteiddiolaf (g)
Holy Scripture	yr Ysgrythur(au) Sanctaidd (b)
Holy Spirit	yr Ysbryd Glân (g)
Holy Synod (A)	Synod Sanctaidd (b)

Holy Week	yr Wythnos Fawr (b) [nid 'yr Wythnos Sanctaidd']
honorary canon (A)	canon(iaid) mygedol (g)
honorary treasurer	trysorydd(ion) mygedol (g)
hope	gobaith (gobeithion) (g)
host (Communion bread)	afrolladen (afrolladau) (b), bara'r (g) Cymun
human resources committee	pwyllgor(au) (g) adnoddau dynol
humanity of Jesus	dyndod Iesu (g) [nid 'dynoliaeth Iesu']
hymn	emyn(au) (g)
hymn book	llyfr(au) (g) emynau
hymn number (<i>announcement</i>)	rhif (g) yr emyn yr emyn rhif ...
identify	nodi, dod o hyd i, canfod, chwilio am, adnabod
identity	hunaniaeth (b)
immorality	anfoesoldeb (g)
immortality	anfarwoldeb (g)
implement	gweithredu, rhoi ar waith, rhoi mewn grym
imposition of hands	arddodi dwylo, arddodiad (g) dwylo
in attendance	hefyd yn y cyfarfod
incumbency (A)	perigloraeth(au) (b)
incumbent (A)	periglor(iaid) (g)
India	India (b) [nid 'yr India']
induct	sefydlu
induction service (M)	gwasanaeth(au) sefydlu (g) gwasanaeth(au) croesawu (g)
install (A)	sefydlu

institute (n) (v) (A)	sefydliad(au) (g) sefydlu
inter-church	rhyngewglwysig
inter-faith	rhyng-grefyddol, rhyng-ffydd
inter-faith dialogue	deialog ryng-grefyddol (b)
inter-religious	rhyng-grefyddol
intercede for	ymbil dros
intercession	ymbil(iau) (g)
intercessory prayer	gweddi (gweddïau) eiriol (b), gweddi (gweddïau) ymbil (b)
interchangability of ministry	cydgyfnewid (g) gweinidogaeth
Interdenominational Protection Panel (C)	Panel (g) Diogelwch Cydenwadol
interim	dros dro
interim report	adroddiad(au) (g) dros dro
International Anglican Family Network (A)	Rhwydwaith (g) y Teulu Anglicanaidd Rhyngwladol
inventory (A)	rhestr(i) (b) eiddo infentori (infentoriâu) (g)
investment committee	pwyllgor (g) buddsoddi
invocatory prayer	gweddi (gweddïau) arddeisyfol (b)
Islam	Islam (g)
issue	mater(ion) (g), problem(au) (b), anhawster (anawsterau) (g), cwestiwn (cwestiynau) (g)
itinerant	teithiol
Jesuit (n) (a)	lesüwr (lesüwyr) (g) lesuaidd
Jesus	lesu [nid 'yr Iesu']
Jesus of history	lesu hanes
Joint Liturgical Group (C)	Cydweithgor Litwrgaidd (g)

John the Baptist	Ioan Fedyddiwr
John the Divine	Ioan Ddiwinydd
John the Evangelist	Ioan Efengylydd
Joint Implementation Commission (A, M)	Cydgomisiwn Gweithredu (g)
judgement	barn(au) (b)
justice	cyfiawnder (g)
justification	cyfiawnhad (g)
justification by faith	cyfiawnhad (g) drwy ffydd
justification by works	cyfiawnhad (g) drwy weithredoedd
kingdom	teyrnas(oedd) (b)
Kingdom of God	Teyrnas (b) Dduw
Lady Chapel (A)	Capel (g) Mair
laity (<i>historically</i>), (<i>if an inclusive term is required, especially in an Anglican context</i>)	lleygwyr lleygion
Lamb of God	Oen (g) Duw
Last Supper	y Swper Olaf (g)
lay	lleyg
lay canon (A)	canon(iaid) lleyg (g)
lay people (<i>if an inclusive term is required, especially in an Anglican context</i>)	lleygwyr lleygion
lay preacher	pregethwr (pregethwyr) lleyg (g) [anghymeradwyir bellach y term 'pregethwr cynorthwyol']
lay reader (A)	darllenydd (darllenwyr) lleyg (g)
lay worker	gweithiwr (gweithwyr) lleyg (g)
laying on of hands	arddodi dwylo
layman	lleygwr (lleygwyr) (g)

laywoman	lleygwraig (lleygrwagedd) (b)
lectern	darllenfa (darllenfeydd) (b)
lectionary	llithiadur (llithiaduron) (g)
legacy	cymynrodd(ion) (b)
Legal Administrator (P)	Gweinyddwr Cyfreithiol (g)
Lent	y Garawys (g)
let us pray	gweddïwn [nid 'gadewch i ni weddïo']
Life and Witness Board (P)	Bwrdd (g) Bywyd a Thystiolaeth
Life and Witness Officer (P)	Swyddog (g) Bywyd a Thystiolaeth
Life of Saint ...	Buchedd (b) Sant ...
litany (A)	litani (litaniâu) (b)
litany desk (A)	desg (b) y litani
liturgical	litwrgaidd
liturgist	litwrgydd (litwrgyddion) (g)
liturgy	litwrgi (litwrgïau) (b)
the liturgy of baptism	ffurfwasanaeth(au) (g) bedydd, litwrgi'r (litwrgïau'r) (b) bedydd
living (A)	bywoliaeth(au) (b)
Llandaff	Llandaf
local ecumenical partnership	partneriaeth eciwmenaidd leol (partneriaethau eciwmenaidd lleol) (b)
local preacher (M)	pregethwr (pregethwyr) lleyg (g) [anghymeradwyir bellach y term 'pregethwr cynorthwyol']
local preacher on note (M)	pregethwr (pregethwyr) lleyg (g) ar nodyn
local preacher on trial (M)	pregethwr (pregethwyr) lleyg (g) ar brawf
log book	llyfr(au) (g) cofnodion
Lord	Arglwydd (g)

Lord's Day	Dydd (g) yr Arglwydd
the Lord's Prayer	y Pader (g), Gweddi'r (b) Arglwydd
Lord's Supper	Swper (g) yr Arglwydd
Lord's Table	Bwrdd (g) yr Arglwydd
low church (A)	isel eglwysig
low churchmanship (A)	isel eglwysyddiaeth (b)
Low Sunday	y Pasg Bach (g)
Lutheran (n)	Lwtheriad (Lwtheriaid) (g, b), Lutheriad
(a)	(Lutheriaid) (g, b) Lwtheraidd, Lutheraidd
magazine	cylchgrawn (cylchgronau) (g)
make the sign of the cross	ymgroesi
Mass	Offeren(nau) (b)
marriage	priodas(au) (b)
marriage by banns (A)	priodas(au) (b) drwy ostegion
marriage by licence (A)	priodas(au) (b) drwy drwydded
marriage by the Archbishop of Canterbury's special licence (A)	priodas(au) (b) drwy drwydded arbennig Archesgob Caergaint
marriage licence (A)	trwydded(au) (b) priodas
marriage service	gwasanaeth(au) (g) priodas
marriage vow	adduned(au) (b) priodas
Matins	Boreol Weddi (b)
Maundy Thursday	Dydd Iau Cablyd (g)
mediator	cyflafareddwr (cyflafareddwyr) (g), cymedrolwr (cymedrolwyr) (g), cymodwr (cymodwyr) (g)
member church	eglwys (b) sy'n aelod (eglwysi sy'n aelodau)
membership	aelodaeth (b)

membership class (M)	dosbarth(iadau) (g) derbyn
The membership of the committee is ...	Aelodau'r pwyllgor yw ...
membership ticket (M)	tocyn(nau) (g) aelodaeth
memorandum of understanding	memorandwm (memoranda) (g) cyd-ddealltwriaeth
memorial	coffâd (g)
memorial tablet	coflech(au) (b)
memorialism	coffaoliaeth (b)
mercy	trugaredd (g)
Messiah	Meseia (g)
Messianic	Meseianaidd
{the} Methodist Church	{yr} Eglwys Fethodistaidd (b)
Methodist Conference (M)	y Gynhadledd Fethodistaidd (b)
Methodist Diaconal Order (M)	Urdd (b) Diaconiaid y Methodistiaid
Methodist Revival	y Diwygiad Methodistaidd (g)
Methodist Women (M)	Merched Methodistaidd
Methodist Worship Book (M)	Llyfr (g) Addoliad y Methodistiaid
metropolitan	metropolitan(iaid) (g)
metropolitanal canon	canon(iaid) archesgobol (g)
Michaelmas	Gŵyl (b) Fihangel
migrant	ymfudwr (ymfudwyr) (g)
migrant worker	gweithiwr (gweithwyr) teithiol (g)
minister (n)	gweinidog(ion) (g)
(v)	gweinidogaethu
minister in other appointment (M)	gweinidog (g) mewn swydd arall (gweinidogion mewn swyddi eraill)
minister without appointment (M)	gweinidog(ion) (g) heb benodiad

ministerial candidate	ymgeisydd (ymgeiswyr) (g) am y weinidogaeth
ministry	gweinidogaeth(au) (b)
Ministry of the Word (A)	Gweinidogaeth (b) y Gair
ministry for mission	gweinidogaethu at genhadu, gweinidogaeth genhadol (b)
minute (<i>record</i>)	cofnod(ion) (g) [nid 'munudau']
mission	cenhadaeth (cenadaethau) (b)
Mission Programme (P)	Rhaglen Genhadol (b)
mission-shaped church	eglwys â chenhadu'n ganolog iddi (b) (eglwysi â chenhadu'n ganolog iddynt)
mission work	gwaith cenhadol (g)
missional	cenhadol
missionary (a) (n)	cenhadol cenhadwr (cenhadon) (g)
Missions to Seamen	y Genhadaeth (b) i'r Morwyr
moderator	llywydd(ion) (g)
monstrance (A)	afrrladfa(oedd) (b), monstrans(au) (g)
morality	moesoldeb (g)
Morning Prayer (A)	Boreol Weddi (b)
Most Reverend (A)	y Parchedicaſ
mother church	mam eglwys (er enghraifft, 'mam eglwys Seion oedd Soar') (b)
Mother Church	y Fam Eglwys (er enghraifft, 'Mae Eglwys Loegr yn synio amdani ei hun fel y Fam Eglwys')
Mothering Sunday	Sul y Fam [nid 'Sul y Mamau'] (g)
Mothers' Union (A)	Undeb (g) y Mamau
multi-faith	aml-grefydd

Muslim (n) (a)	Mwslim(iaid) (g) Mwslimaidd
Muslim Council of Britain	Cyngor Mwslimaidd (g) Prydain
Muslim Council of Wales	Cyngor Mwslimaidd (g) Cymru
nation of sanctuary	enedl (b) noddfa
national ecumenical instrument (C)	offeryn(nau) eciwmenaidd cenedlaethol (g)
nave (A)	corff (g) yr eglwys
Nicene Creed	Credo (g) Nicea
Nine Lesson and Carols (A)	Naw Llith a Charol
nomination	enwebiad(au) (g)
Nominations Panel (M, P)	Panel Enwebu (g), Panel (g) Enwebiadau
nonconformist (n) (a)	anghydfurfiwr (anghydfurfwyr) (g), ymneilltuwr (ymneilltuwyr) (g) anghydfurfiol, ymneilltuol
non-stipendiary minister (A)	gweinidog(ion) di-dâl (g)
notice-board	hysbysfwrdd (hysbysfyrddau) (g)
office	swyddfa (swyddfeydd) (b)
office manager	rheolwr (rheolwyr) (g) swyddfa (swyddfeydd)
Office Work Monitoring Panel (P)	Panel (g) Monitro'r Swyddfa
One World Week	Wythnos (b) Un Byd
opening prayer	gweddi (gweddïau) agoriadol (b)
ordain	ordeinio
Ordinal (A)	Ordinal (g)
ordinand (A) (A, M)	ymgeisydd (ymgeiswyr) (g) am urddau, ymgeisydd (ymgeiswyr) (g) am y weinidogaeth
ordinary (A)	esgob(ion) (g), ordinari(aid) (g)
ordination	ordeiniad(au) (g), ordinaswn (g)

ordination service	gwasanaeth(au) ordeinio (g)
organ	organ(au) (b)
organic union	undod organig (g)
organic unity	undod organig (g)
organist	organydd(ion) (g), organyddes(au) (b)
original sin	pechod gwreiddiol (g)
orthodox	unioncred
oversee	arolygu
oversight	arolygiaeth (b)
overview	trosolwg (g)
Palestine	Palestina (b)
Palm Sunday	Sul (g) y Blodau [nid 'Sul y Palmwydd']
parable	dameg (damhegion) (b)
Paraclete	Eiriolwr (g), Diddanydd (g)
Paradise	Paradwys (b)
parish (A)	plwyf(i) (g)
Parish Communion (A)	Cymun (g) {y} Plwyf
parish feast (A)	gŵyl (b) fabsant, gŵyl (b) mabsant
The Parish Green Guide (A)	Arweinlyfr Gwyrdd (g) y Plwyf
parish quota (A)	cwota{'r} (g) plwyf
parish register (A)	cofrestr (b) {y} plwyf (cofrestri{'r} plwyf) (A)
parish share (A)	cyfran (b) {y} plwyf
parochial administration (A)	gweinyddu plwyf
parochial church council (A)	cyngor (cynghorau) (g) plwyf eglwysig, cyngor (cynghorau) plwyfol eglwysig (g)
parson (A)	person(iaid) (g)
parsonage (A)	persondy (persondai) (g)

the Passion	y Dioddefaint (g)
Passion Sunday	Sul (g) y Dioddefaint
pastor	bugail (bugeiliaid) (g)
pastoral	bugeiliol
pastoral charge (M)	gofal bugeiliol (g)
Pastoral Epistles	Epistolau Bugeiliol
pastoral oversight	arolygiaeth fugeiliol (b)
pastoral visitor (M)	ymwelydd (ymwelwyr) bugeiliol (g)
pastorate	gofalaeth(au) (b)
paten	plât (platiau) (g)
peace (absence of conflict)	heddwch (p)
the Peace	y Tangnefedd (g)
pectoral cross	brongroes(au) (b)
Pension Board Department (P)	Adran (b) y Bwrdd Pensiynau
Pentecost	Pentecost (g)
permanent deacon	diacon(iaid) parhaol (g)
person	unigolyn (unigolion) (g), sawl (mewn ymadroddion megis 'y sawl a enwyd') (g) [Dylid osgoi defnyddio 'person', sy'n golygu 'offeiriad' yn arferol yn y Gymraeg, heblaw mewn ystyr dechnegol megis yn yr ymadrodd 'Tri Pherson ac Un Duw'.]
petitionary prayer	gweddi (gweddïau) (b) o ddeisyfiad
pew	sedd(au) (b), côr (corau) (g)
place of worship	addoldy (addoldai) (g)
plan (M)	plan(iau) (g), cynllun(iau) (g)
<i>plene esse</i> (of the Church)	cyflawnder (g) (yr Eglwys)
pluralism	plwraliaeth (b)

pluralistic	amryfath
policy	polisi (polisiau) (g)
Policy and Finance Committee (M)	Pwyllgor (g) Polisi a Chyllid
policy officer	swyddog(ion) (g) polisi
polity	ffurflywodraeth(au) (b)
porch	porth (pyrth) (g)
post-Communion prayer	gweddi (gweddiau) (b) ôl-Gymun
post-ordination training	hyfforddi ar ôl ordeinio, hyfforddiant (g) ar ôl ordeinio
pray	gweddïo
pray for	gweddio am (yr hyn a ddeisyfir) (er enghraifft, 'gweddio am heddwch') gweddio dros (gwrthrych y weddi) (er enghraifft, 'gweddio dros Gymru')
prayer	gweddi (gweddiau) (b)
prayer book	llyfr(au) (g) gweddi
Prayer of Humble Access	Gweddi (b) Dyfodiad Gostyngedig
preacher	pregethwr (pregethwyr) (g), cennad (cenhadon) (f)
prebendary (A)	prebendari (prebendariaid) (g)
precentor	codwr (codwyr) (g) canu, arweinydd (arweinwyr) (g) y gân
(in a cathedral) (A)	pencantor(ion) (g)
presbyter	presbyter(iaid) (g)
{the} Presbyterian Church of Wales (P)	Eglwys Bresbyteraidd (b) Cymru
presbytery (P)	henaduriaeth(au) (b)
president (at Communion)	llywydd(ion) (g)
President of Conference (M)	Llywydd (b) y Gynhadledd
presiding minister	gweinidog(ion) (g) sy'n llywyddu

priest	offeiriad (offeiriaid) (g)
primate (A)	archesgob(ion) (g)
primus (<i>Scottish Episcopal Church</i>)	primas(iaid) (g)
probationary minister (M)	gweinidog(ion) (g) ar brawf
probationary deacon (M)	diacon(iaid) (g) ar brawf
probationer (M)	gweinidog(ion) (g) ar brawf, diacon(iaid) (g) ar brawf
processional cross	croes orymdeithiol (croesau gorymdeithiol) (b)
project	prosiect(au) (g)
promulgate	cyhoeddi
promulgate a canon (A)	peri i ganon ddod i rym
proper preface (A)	rhaglith briod (rhaglithiau priod) (b)
proper psalm (A)	salm briod (salmu priod) (b)
property committee	pwyllgor (g) eiddo
Property and Estates Manager (P)	Rheolwr (g) Eiddo ac Ystadau
Property Services Department (A)	Adran (b) Gwasanaethau Eiddo
Property Sub-committee (M)	Is-bwyllgor (g) Eiddo
prophet	proffwyd(i) (g)
propitiate	dyhuddo
propitiation	dyhuddiad (g)
proselytise	proselyteiddio
proselytism	proselytiaeth (b)
protection panel	panel (g) amddiffyn
Protestant Reformation	y Diwygiad Protestannaidd (g), y Refformasiwn (g)
providence	rhagluniaeth (b)

province (A)	talaith (taleithiau) (b)
Provincial Board of Nomination (A)	Bwrdd (g) Enwebiadau'r Dalaith
Provincial Curates' Houses Fund (A)	Cronfa (b) Tai Curadiaid y Dalaith
Provincial Selection Committee (A)	Pwyllgor (g) Dewis Ymgeiswyr y Dalaith
Provincial Stewardship Executive (A)	Pwyllgor (g) Stiwardiaeth y Dalaith
psalm	salm(au) (b)
psalter	sallwyr (g), Llyfr (g) {y} Salmau
pulpit	pulpud(au) (g)
pulpit fall (A) (M)	gorchudd (g) {y} pulpud lliaian (g) {y} pulpud
Quaker	Crynwr (Crynwyr) (g)
quinquennial inspection (A)	arolygiad(au) (g) pum-mlynnyddol
quinquennium	pum mlynedd
Quran	y Cwrân (g)
Racial Justice Sunday	Sul (g) Cyfiawnder Hilyddol
rally (Women's Section) (P)	sasiwn (sasiynau) (b)
ransom (n) (v)	pridwerth(oedd) (g) pridwerthu, llwyrbrynu
reader	darllenydd (darllenwyr) (g)
reaffirmation of baptismal vows	ailldatgan addunedau{'r} bedydd, (ailldatganiadau o addunedau{'r} bedydd)
reaffirmation of marriage vows	ailldatgan addunedau priodas (ailldatganiadau o addunedau priodas)
reception into full connexion (M)	derbyn yn weinidog yn y Cyfundeb
reception into membership (M, P)	derbyn yn gyflawn aelod
recessional hymn	emyn(au) ôl-ymdeithiol (g)
recognised and regarded minister (M)	gweinidog(ion) cydnabyddedig (g)
reconcile	cymodi

reconciled diversity	amrywiaeth (b) mewn cymod
reconciliation	cymod (g)
rector (A)	rheithor(iaid) (g)
rectorial (A)	rheithorol
rectorial benefice (A)	bywoliaeth reithorol (bywoliaethau rheithorol) (b)
rectory (<i>building</i>)	rheithordy (g)
rectory (<i>post</i>)	rheithoriaeth (b)
redemption	prynedigaeth (b)
redundant church	eglwys ddiangen (eglwysi diangen) (b), eglwys (eglwysi) (b) nas defnyddir
reflect (<i>literally or concerning a document</i>)	myfyrio, ystyried adlewyrchu
reformation	diwygiad (g)
register (n)	cofrestr(i) (b)
register (v)	cofrestru
registrar	cofrestrydd(ion) (g)
religious (a) (n)	crefyddol lleian(od) (b), mynach(od) (g)
religious Biblical education (P)	addysg grefyddol Feiblaidd (b)
religious community	cymuned grefyddol (cymunedau crefyddol) (b)
religious order	urdd(au) eglwysig (b)
remain celibate	aros yn ddibriod, aros yn ddiwair
Remembrance Sunday	Sul y Cofio (g)
Renaissance	y Dadeni Dysg (g)
renewal	adnewyddu, adnewyddiad(au) (g)
repent	edifarhau

repentance	edifeirwch (g)
Representative Body (A)	Corff (g) y Cynrychiolwyr
reserve (<i>financial</i>)	cronfa (cronfeydd) (b) wrth gefn
Reserved Sacrament (A)	Cymun Cadw (g)
residential canon (A)	canon(iaid) preswyl (g), canon(iaid) trigiannol (g)
Resources and Properties Board (P)	Bwrdd (g) Adnoddau ac Eiddo
response group	grŵp (grwpiau) ymateb (g)
resurrection	atgyfodiad (g)
revelation	datguddiad(au) (g)
revival	diwygiad(au) (g), adfywiad(au) (g)
Right Reverend	y Gwir Barchedig
righteousness	cyfiawnder (g)
rite	defod(au) (b), trefn (b)
Rogation Sunday	Sul (g) y Gweddïau
{the} Roman Catholic Church	Eglwys Rufain (b), {yr} Eglwys Gatholig Rufeinig (b)
Roman Catholic (n)	aelod (g) o Eglwys Rufain (aelodau Eglwys Rufain) (Catholigion), Pabydd(ion) (g)
(a)	Catholig Rufeinig
rule of life	rheol(au) (b) buchedd
Rural Wales Hub	Hybu Cymru Wledig
ruridecanal conference (A)	cynhadledd (cynadleddau) (b) deoniaeth bro, cynhadledd ddeoniaethol (cynadleddau deoniaethol) (b)
sabbath	saboth(au) (g)
sabbatical leave	seibiant sabothol (g)
sacrament	sacrament(au) (g), sagrafen(nau) (b)
sacred	cysegredig

sacrifice	aberth(au) (g)
Safeguarding Panel (M)	Panel Diogelu (g)
Saint Augustine	Awstin Sant
Saint David's Day	Gŵyl (b) Ddewi
Saint John's Day	Gŵyl (b) Ifan
Saint Stephen's Day	Gŵyl (b) Sant Steffan
say grace	gofyn bendith
salvation	iachawdwriaeth (b)
Salvation Army	Byddin (b) yr Iachawdwriaeth
sanctification	sancteiddiad (g)
sanctify	sancteiddio
school	ysgol(ion) (b)
scripture	ysgrythur(au) (b)
secular	seciular
secularisation	seciwlareiddio
secularism	seciwlariaeth (b)
secretary	ysgrifennydd (ysgrifenyddion) (g)
sermon	pregeth(au) (b)
Sermon on the Mount	y Bregeth (b) ar y Mynydd
service	gwasanaeth(au) (g), oedfa(on) (b), moddion
service book	llyfr(au) (g) gwasanaeth
Seventh Day Adventist	Adfentydd(ion) (g) y Seithfed Dydd
shared ministry	gweinidogaeth(au) (b) ar y cyd, cydweinidogaeth(au) (b)
Sharing the Peace	Rhannu'r Tangnefedd
Short Affirmation of Faith (P)	Datganiad Byr (g) o'r Ffydd
Shrewsbury	Amwythig [nid 'yr Amwythig']

Shrove Tuesday	Dydd (g) Mawrth Ynyd
Sick Communion (A)	Cymun (g) Claf, Cymun (g) y Claf
Sikh (n) (a)	Sîc (Siciaid) (g) Sicaidd
Sikhism	Siciaeth (b)
side chapel (A)	capel(i) (g) ystlys
sidesperson (A)	ystlyswr (ystlyswyr) (g)
silence	tawelwch (g), distawrwydd (g)
sin	pechod(au) (g)
Sister (<i>title</i>)	{y} Chwaer (b)
social housing	tai i'r gymuned, tai cymdeithasol
social responsibility	cyfrifoldeb cymdeithasol (g)
Society of Friends	Cymdeithas (b) y Cyfeillion
<i>sola fide</i>	drwy ffydd yn unig
<i>sola scriptura</i>	yn ôl yr Ysgrythur yn unig
solidarity	cydsafiad (g)
Son of David	Mab Dafydd
Son of God	Mab Duw
Son of Man	Mab y Dyn
soul	enaid (eneidiau) (g)
spire	meindwr (meindyrau) (g)
spiritual	ysbrydol
spiritual direction	cyfarwyddyd ysbrydol (g)
spirituality	ysbrydoledd (g), ysbrydolrwydd (g)
stained glass window	ffenestr (b) liw (ffenestri lliw)
Standing Advisory Council on Religious Education (SACRE)	Cyngor Ymgynghorol Sefydlog (g) ar Addysg Grefyddol (CYSAG)

standing committee	pwyllgor(au) sefydlog (g)
Standing Liturgical Advisory Commission (A)	Comisiwn Ymgynghorol Sefydlog (g) ar y Litwrgi
standing order	rheol(au) sefydlog (b)
station (M) (v) (M)	sefydliad(au) (g) sefydlu
stationing (M)	sefydlu
Stationing Committee (M)	Pwyllgor Sefydlu (g)
Stations of the Cross	Gorsafoedd y Groes
stewardship	stiwardiaeth (b), goruchwyliaeth (b)
stole (A)	ystola(u) (b)
suffering	dioddefaint (dioddefiadau) (g)
suffragan (A)	esgob(ion) cynorthwyol (g)
Sunday school	ysgol(ion) (b) Sul
superintendent minister of circuit (M)	arolygydd (arolygwyr) (g) cylchdaith
supernumerary deacon (M)	diacon(iaid) uwchrifol (g)
supernumerary minister (M)	gweinidog(ion) uwchrifol (g)
support (n) (v)	cymorth (g), cefnogaeth (b), cynhaliaeth (b) cefnogi, cynnal
support group	grŵp (grwpiau) cynnal (g), grŵp (grwpiau) (g) cymorth
surplice	gwenwisg(oedd) (b)
surrogate (A)	syrogat(iaid) (g)
synod	synod(au) (b)
Synod Cymru (M)	Synod (b) Cymru
task and finish group	grŵp (grwpiau) (g) gorchwyl a gorffen
teaching	dysgeidiaeth(au) (b)
Ten Commandments	y Deg Gorchymyn

terms of reference	cylch(oedd) (g) gorchwyl
terrier (A)	tirlyfr(au) (g)
testimony	tystiolaeth(au) (b)
Testimony Service (M)	Gwasanaeth Tystiolaethu (g)
theologian	diwinydd(ion) (g)
theology	diwinyddiaeth (b)
the Thirty-nine Articles (A)	y Deugain Erthygl Namyn Un
the Thirty-nine Articles of Religion (A)	y Deugain Erthygl Crefydd Namyn Un
threefold ministry	gweinidogaeth driphlyg (b)
Together Creating Communities	Trefnu Cymunedol Cymru
toleration	goddefgarwch (g)
tower	tŵr (tyrau) (g)
training officer	swyddog(ion) (g) hyfforddi
the Transfiguration	y Gweddnewidiad (g)
translate (a bishop) (A)	cyfieithu symud (esgob)
translator	cyfieithydd (cyfieithwyr) (g)
transubstantiation	traws-sylweddiad (g)
treasurer	trysorydd(ion) (g)
trial service	oedfa brawf (b)
triennial election (A)	etholiad tair-blynnyddol (g)
triennially (A)	bob tair blynedd
triennium (A)	tair blynedd
Trinity	y Drindod (b)
Trinitarian	Trindodaidd
the Triune God	y Duw Triunol (g), y Triol Dduw (g)

trust (<i>body</i>) (<i>feeling</i>)	ymddiriedolaeth(au) (b) ymddiried (g), ymddiriedaeth (b), hyder (g)
truth	gwirionedd(au) (g)
uniformity	unffurfiaeth (b)
union	undod (g)
Union of Welsh Independents	Undeb (g) yr Annibynwyr Cymraeg
{the} United Methodist Church	{yr} Eglwys Fethodistaidd Unedig (b)
united parish (A)	plwyf(i) unedig (g)
{the} United Reformed Church	{yr} Eglwys Ddiwygiedig Unedig (b)
uniting church	eglwys yn uno (b)
unity	undod (g)
universal	byd-eang
universal church	yr eglwys fyd-eang (b), yr eglwys gyffredinol (b)
vacancy in an incumbency (A)	pan fo perigloriaeth yn wag, perigloriaeth wag (b)
Venerable (A)	yr Hybarch
verger (A)	gofalwr (gofalwyr) (g)
Very Reverend (A)	y Tra Pharchedig
vestry	festri (festrïoedd) (b)
vicar (A)	ficer(iaid) (g)
vicarage (A)	ficerdy (ficerdai) (g)
vice-chair	is-gadeirydd(ion) (g)
Vice President of Conference (M)	Is-Lywydd (g) y Gynhadledd
vigil	gwylnos(au) (b)
the virgin birth	y geni gwryfol (g)
Virgin Mary	y Forwyn Fair

virtualism	galluaeth (b)
visible union	undod gweladwy (g)
visible unity	undod gweladwy (g)
visitation (A)	gofwy(on) (g), ymweliad(au) (g)
vocation (<i>generally</i>) (<i>call to the ministry</i>)	galwedigaeth(au) (b) galwad (b) i'r weinidogaeth
vow	adduned(au) (b)
wafer	afrlladen (afrlladau) (b)
Wales Interfaith Network	Rhwydwaith Rhyng-ffydd (g) Cymru
Wales Synod (M)	Synod (b) Wales
Wales Training Network (M)	Rhwydwaith Hyfforddi (g) Cymru
Warden of the Methodist Diaconal Order	Warden (g) Urdd Diaconiaid y Methodistiaid
warden's wand (A)	ffon (b) {y} warden
Watch Night Service	Gwasanaeth (g) Gwylnos
Week of Prayer for Christian Unity	yr Wythnos (b) Weddi am Undeb Cristnogol
Welcome Service (M)	Gwasanaeth Croesawu (g)
Wesley Day	Diwrnod Wesle (g)
Wesleyan	Wesleiaidd
Whitsunday	y Sulgwyn (g)
will	ewyllys(iau) (b)
witness (n) (<i>evidence</i>)	tyst(ion) (g) tystiolaeth (b)
women elders (P)	merched sy'n flaenoriaid
Women's Department (P)	Adran (b) y Chwiorydd
Women's World Day of Prayer	Dydd (g) Gweddi Byd-Eang y Chwiorydd
Word of God	Gair (g) Duw
Words of Assurance	Geiriau Sicrwydd

Words of Institution	Geiriau Sefydlu
working group	gweithgor(au) (g)
World Council of Churches	Cyngor (g) Eglwysi'r Byd
worship leader	arweinydd (arweinwyr) (g) addoliad
World Communion of Reformed Churches	Cymundeb (g) Byd-eang yr Eglwysi Diwygiedig
World Wide Church Department (P)	Adran (b) yr Eglwys Fyd-eang
youth service	gwasanaeth(au) (g) ieuenctid
youth worker	gweithiwr (gweithwyr) (g) ieuenctid

